

Valtuustoaloite - Lasten ja nuorten päihdepalveluiden tarve Heinävedellä

Valtuusto 14.06.2021 § 47

Valtuutettu Anna Vauhkonen jätti seuraavan valtuustoaloitteen:

Lasten ja nuorten päihdepalveluiden tarve Heinävedellä

Emme todellakaan elä missään lintukodossa yhdessäkään Pohjois-Karjalan kunnassa. Helppo huumebisnes on ulottanut lonkeronsa yhä nuorempien lasten suoniin. Satsin voi tilata puhelinsovelluksen kautta ja paikasta riippuen se voi ilmestyä postilaatikkoon jo reilun 15 min kuluttua ostotapahtumasta. Palvelussa voi asioida anonyymisti, eikä kukaan tiedä kenen kanssa kauppooja tehdään tai minkä ikäinen ostaja on? Eikä liioin ostetun erän sisällöstä ole tietoa, eikä myyjällä vastuuta.

Myyntisaitteja nousee kuin sieniä sateella, sillä kun yhden jäljille pääsee viranomainen, kaupanteko siirtyy toisaalle. Tämä on sitä interaktiivisen ajan kurjaa puolta. Myyjän on helppoa tavoittaa potentiaalinen ostajakunta. Joensuussa liikkuu aineita lasten ja nuorten keskuudessa aina kannabiksesta nappeihin, lappuihin ja opioideihin.

Kouluväkivalta on lisääntynyt ja apua tuntuu olevan mahdotonta saada. Koululuissa on huutava pula jo nyt koulupsykologeista, kuraattoreista ja lasten suojeleu ylittää vuosi toisensa perään määrärahat apua tarvitsevien määrällisen kasvun vuoksi Siun sotien alueella. Yhä nuorempia käyttäjiä on tupakan, viinan, nuuskan, huumeiden ja lääkkeiden käyttäjissä. Pää on saatava sekaisin tavalla tai toisella. Mistä tämä meille kertoo? Alkoholin käyttö on laskenut tilastollisesti koululaisten keskuudessa ja osa päättäjistä kehuu, kuinka hienoa on kun viina ei maistu koululaisille samaan malliin kuin takavuosina. Toinen käyrä kertookin syyn laskuun, kannabiksen käyttö on lisääntynyt räjähdysmäisesti. Nuorimpia kokeilijoita löytyy jo alakoululaisista.

Meillä Heinävedellä asian raadollisuuteen on herätty tänä keväänä. Kylällä liikkuu aineita, jotka eivät kuulu lasten ja nuorten käsiin. Eikä liioin aikuistenkaan käyttöön.

Esitämme, että

- 1) kunnassa selvitetään syksyyn mennessä kunnan velvollisuudet lasten ja nuorten päihdeongelmien ehkäisyyn,
- 2) ennalta ehkäisevien palveluiden saatavuus Heinävedelle selvitetään Siun sotelta.

Aloitteen on allekirjoittanut Anna Vauhkonen, Veijo Honkonen, Auvo Gustafsson, Osmo Puustinen ja Maija Suhonen.

Päätös

Valtuusto antaa aloitteen kunnanhallituksen valmisteltavaksi.

Kunnanhallitus 09.08.2021 § 185

Valmistelija

kunnanjohtaja Maarika Kasonen, Kermanrannantie 7, 79700 HEINÄVESI,
puh. 040-5505811, email: maarika.kasonen@heinavesi.fi

Laissa ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä
(<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150523>) todetaan

5 § Kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimeää ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen.

Toimielimen tehtävänä on:

- 1) huolehtia kunnan päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta;
- 2) huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle;
- 3) lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa kunnan tehtävissä;
- 4) esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunnan hallinnossa, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa;
- 5) huolehtia siitä, että 4 kohdassa tarkoitetut kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain (1143/1994) ja tupakkalain (693/1976) noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa.

Kunnan ehkäisevään päihdetyöhön sovelletaan lisäksi, mitä terveydenhuoltolain (1326/2010) 11 ja 12 §:ssä säädetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä sitä koskevasta suunnittelusta ja raportoinnista.

Kunnanhallitus on (16.04.2018 § 63) päättänyt, että Heinäveden kunnan ehkäisevän päihdetyön järjestämistä vastaavana toimielimenä toimii yhdistetty mielenterveys- ja päihdetyöryhmä ja ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilönä toimii vapaa-aikaohjaaja Markus Lindroos

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus antaa aloitteen ehkäisevän päihdetyön järjestämistä vastaavan toimielimen vastattavaksi. Toimielimenä toimii yhdistetty mielenterveys- ja päihdetyöryhmä ja ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilönä toimii vapaa-aikaohjaaja Markus Lindroos

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotus.

Kunnanhallitus 11.10.2021 § 235

Valmistelija

Vapaa-aikaohjaaja Markus Lindroos, Kenttätie 6, 79700 Heinävesi,

Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyöryhmän vastaus:

Päihdetyö on kokonaisuutena laajakäsite, jota ohjaa useat eri lait sekä mm. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja Aluehallintavirastot. Päihdetyö jakaantuu ehkäisevään päihdetyöhön ja korjaavaan työskentelyyn. Näiden molempien yhteiseksi alueeksi muodostuu riskiehkäisyalue, joka tavoittelee päihteisiin liittyvien riskien tunnistamista.

Ehkäisevä päihdetyö on lakisääteistä toimintaa ja kuntien sekä valtion velvollisuus on luoda toiminnalle riittävät rakenteet. Työtä tehdään yhdessä useiden eri järjestöjen, viranomaisten, yhteisöjen ja yritysten kanssa. Ehkäisevän päihdetyön tarkoituksena on vähentää päihteiden saatavuutta, tarjontaa, kysyntää ja päihdehaittoja sekä edistää hyvinvointia, turvallisuutta ja terveyttä. (STM, 2021)

Ehkäisevää ja korjaavaa päihde- ja mielenterveystyötä ohjaavat muun muassa seuraavat lait:

- Perustuslaki (731/1999): kunnan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä kuntalaisten terveyttä
- Kuntalaki (410/2015): maininta asukkaiden hyvinvoinnin edistämisestä
- Terveydenhuoltolaki (1326/2010): maininta muun muassa yksilön terveyttä suojaavista rakenteista
- Päihdehuoltolaki (41/1986): kuntien velvollisuus on järjestää päihdehuollon palvelut
- Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015)
- Päihdetyötä ohjaa lisäksi alkoholilaki (1102/2017), sosiaalihuoltolaki (1301/2014), kansanterveyslaki (66/1972), erikoissairaanhoidonlaki (1062/1989) ja lastensuojelulaki (417/2007)
- Mielenterveyslaki (1116/1990): määritelmä kunnan velvollisuuksista ja mielenterveyden edistämisestä.

Ehkäisevää päihdetyötä on viestintä ja tiedonjako, hyvän elämän mahdollistaminen sekä päihteitä käyttävien ihmisten perusoikeuksien suojaaminen. Työn tavoitteena on myös lisätä ymmärrystä päihteiden käytöstä ja niihin liittyvistä ilmiöistä sekä edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista päihteisiin liittyvissä asioissa. Ehkäisevä päihdetyö on osa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Sen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön aiheuttamia haittoja niin päihteiden käyttäjille, heidän läheisilleen kuin yhteiskunnalle. Työn tavoitteena on myös lisätä ymmärrystä päihteiden käytöstä ja niihin liittyvistä ilmiöistä sekä edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista päihteisiin liittyvissä asioissa. (THL, 2020)

Heinävedellä korjaavien päihdepalveluiden tuottamisesta vastaa Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymä, Siun Sote. Ennaltaehkäisevää päihdetyötä puolestaan tehdään kunnassamme usean eri toimijan puolesta.

Heinäveden kunnassa on yhdistetty ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön ryhmä. Ryhmässä on edustus vapaa-aikatoimesta, yläkoulusta, seurakunnasta, Siun Sotesta ja kolmannen sektorin toimijasta Koulupuisto ry:stä. Ryhmä kokoontuu virallisesti 4-6 kertaa vuodessa ja keskustelee ja vaihtaa tietoa jokaisen toimijan sektorilla olevista tapahtumista, ilmiöistä ja vallitsevista olosuhteista omalla työkentällään.

Näin tieto akuuteista ilmiöistä tai muista trendeistä vaihtuu eri toimijoiden kesken ja omaa toimintaa voidaan kohdentaa ja sopeuttaa tarpeen mukaan. Työryhmälle ei ole osoitettu erillisiä määrärahoja, vaan toiminta toteutetaan yhteistyössä matalan kulutason toiminnalla. Työryhmä on järjestänyt useita eri päihde- ja mielenterveys teemaisia tapahtumia, ryhmäytyksiä ja koulutuksia yläkoulussa, lukiossa ja eri hallintokunnissa vuosien mittaan. Päihde- ja mielenterveystietoutta on järjestetty myös vanhemmille mm. vanhempainilloissa. Teemoiksi valikoituvat usein paikallisesti esillä olevat ilmiöt, sekä valtakunnalliset kampanjat kuten mm. Ehkäisevän päihdetyön viikko. Ryhmän edustusten kautta tieto jalkautuu tulosyksiköihin.

Haasteeksi toiminnassa on koettu ehkäisevän ja korjaavan mielenterveys- ja päihdetyön riskiehkäisyalue ja korjaavien palveluiden saatavuus ja laatu. Ryhmä on vienyt huoliviestiä Siun soteen, kunnan päättäjille ja tarkastuslautakunnalle palveluiden saatavuudesta.

Ennaltaehkäisevä mielenterveys ja päihdetyöryhmä jatkaa ajankohtaisiin ilmiöihin reagoimista, mutta toimien vaikuttavuuden turvaamiseksi työryhmä toivoo nuorille kohdennettua paikallistason varhaisen tuen työntekijää, esimerkiksi psykiatrista sairaanhoitajaa.

Siun Soten alueelle on heinäkuussa 2021 palkattu ennaltaehkäisevän päihdetyön asiantuntija. Hänen tehtävänä on maakunnallinen koordinointi ja yhteistyö, kuntien EPT:n tukeminen sekä Siun Soten sisäisen EPT-toiminnan kehittäminen.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus 1) merkitsee tiedoksi vastauksen valtuustosaloitteeseen lasten- ja nuorten päihdepalveluiden tarve Heinävedellä 2) antaa yllä olevan vastauksen kunnanvaltuustolle tiedoksi 3) esittää valtuustolle, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi
Päätös	Kunnanhallitus päätti 1) merkitä tiedoksi vastauksen valtuustoaloitteeseen lasten- ja nuorten päihdepalveluiden tarve Heinävedellä, 2) antaa yllä olevan vastauksen kunnanvaltuustolle tiedoksi.

Siun sote neuvottelukunta 08.12.2021 § 10

Valmistelija	kunnanjohtaja Maarika Kasonen, Kermanrannantie 7, 79700 HEINÄVESI, puh. 040-5505811, email: maarika.kasonen@heinavesi.fi Siun soteneuvottelukunta käy läpi Heinäveden lasten- ja nuorten palveluiden rakennetta nuorisotoimen näkökulmasta ja ehkäisevän lasten- ja nuorten päihdepalveluiden tilannetta Anna Vauhkosen valtuustoaloitteen pohjalta.
--------------	---

Vapaa-aikaohjaaja Markus Lindroos on kutsuttu kokoukseen esittelemään asiaa.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Siunsoten neuvottelukunta merkitsee tiedoksi esittelyn valtuustosaloitteeseen lasten- ja nuorten päihdepalveluiden tarve Heinävedellä.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Kunnanhallitus 11.03.2024 § 65
179/12.05.00/2021

Valmistelija	Vapaa-aikaohjaaja Markus Lindroos, Kenttätie 6, 79700 Heinävesi, gsm 040 8367035, email: markus.lindroos@heinavesi.fi Aloitteen käsittelyn osalta todetaan, että kunnassa on käyty läpi kunnan velvollisuudet lasten ja nuorten päihdeongelmien ehkäisyyn ja ennalta ehkäisevien palveluiden osalta on toimintamallit hyvinvointialueen kanssa.
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus 1) merkitsee tiedoksi vastauksen valtuustosaloitteeseen lasten- ja nuorten päihdepalveluiden tarve Heinävedellä 2) antaa yllä olevan vastauksen kunnanvaltuustolle tiedoksi 3) esittää valtuustolle, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi
Päätös	Kunnanhallitus 1) merkitsi tiedoksi vastauksen valtuustoaloitteeseen lasten- ja nuorten päihdepalveluiden tarve Heinävedellä, 2) antaa yllä olevan vastauksen kunnanvaltuustolle tiedoksi, 3) esittää valtuustolle, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi, 4) kutsuu koordinaattori Sanna-Maria Markkasen ja vapaa-aikaohjaaja Markus Lindroosin kunnanhallituksen kokoukseen kuultavaksi etsivän nuorisotyön osalta.